

HAC FARİZASI

Lütfi Doğan

Diyanet İşleri Başkan Vekili

Görevlerini yerine getiren kimseler ne kadar takdir edilseler azdır. Çünkü böyle insanları Allah da sever, insanlar da sever. İnsanlar gerek dîni, gerekse dünyaya ait görevlerini ne ölçüde eksiksiz yaparlarsa, o derecede huzurlu olurlar ve mensup oldukları toplumlar için daha faydalı işler başarmış sayılırlar. İslâm Dininin emirleri ve öğütleri insanları bu hedefe sevkedecek ve onların bu şuuruna sahip olmalarını sağlayacak vasıftadır.

Bir müslüman, İslâm Dininin kendisini mükellef kıldığı görevleri hikmetlerine uygun olarak yerine getirmeye muvaffak olmuşsa, o kimse mensup olduğu cemiyetin en hayırlılarından ve en çok faydalı fertlerinden birisi olmak mutluluğuna erer. Çünkü böyle bir insan yapacağı bütün işlerde Cenabı Hak'ın hoşnutluğunu arar; insanlara faydalı olmayı her zamankinden daha çok gaye edinir. Hasılı iyiliklere anahtar, kötülöklere kilit gibi olur. Böyle olunca da fikri ve ruhî olgunluğun, ahlâkî faziletin müşahhas bir misali haline gelir. Artık onu bilen herkes tarafından kendisine gıpta edilir bir dereceye yükselir.

Müslümanlar olarak yerine getirmemiz: gerekli olan dinî görevlerimizden biri de hac farizasıdır. Hac ibadeti şartları bulunan kimselere ömründe bir defa yerine getirilmek üzere farz kılınmıştır. Hac ibadeti insanı kötü düşünce ve meyillerden uzaklaştıran, mü' mini ruhen yükselten ve Cenabı Hak'ın hoşnutluğunu kazanmasına vesile olan en feyizli ibadetlerimizden birisidir.

Bu ibadetin farz olması Kur'an-ı Kerimle Hz. Peygamberin sünneti ile ve ümmetin ittifakı ile sabit olmuştur. Nitekim Kur'an-ı Ke-rim'de meal olarak şöyle buyru-lur: "O'raya (Kâbe'ye) yol bulabilen insanlara Allah için Beyti hac etmesi gereklidir. Kim de inkâr ederse bilsin ki doğrusu Allah âlemlerden müstağnidir."

Hadisi şerifte de meal olarak:

"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur. Bunlar da Allah'dan başka ilâh olmadığına, Hz. Muham-med'in Allah'ın rasülü olduğuna şahadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve bir de Beytullahı ziyaret etmektir." Buyurulmuştur.

Hz. Peygamber (S.A.V.) meal olarak bir sözlerinde de: "Ey insanlar Cenabı Hak üzerinize Haccı Farz kılmiştir, haccediniz." Buyurmuştur.

Durumu müsait olan müminlere bir çok hikmetlere binaen bu ibadet farz kılınmıştır. Bu hikmetlerden bir kaçına burada işaret yerinde olur.

1 — Dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen müminler mukaddes bir mevkide toplanırlar; renkleri ırkları ve dilleri, kültür seviyeleri farklı olmasına rağmen, aynı gaye ve aynı düşünce etrafında birleşirler. Alemlerin Rab'bi olan Allah'a huşu ile ibadet ederler. Bu muazzam insan cemaati, birlik ve adeta tek vücut olarak yalnız Allah'a kulluk etmekte olduklarını ve yalnız O'ndan yardım dilediklerini halleriyle ve dilleriyle belirtirler. İnsanları bir gaye etrafında ve kardeşlik şuuruna içerisinde bu kadar bariz bir şekilde birleştiren bu ibadetin meydana getirdiği müsbet tesirler, çok büyüktür.

2 — Dünya ve âhiret mutluluğunun kaynağı olan Dinimizin esaslarından biri de müminleri ve takvada birbirlerine yardımcı birbirine kardeş yapması, iyilik olmasını emretmesidir. Hac ibadeti insanlara bu çok

önemli görevlerini daha müşahhas bir şekilde hatırlatmakta ve bunları eksiksiz olarak yerine getirmenin zarureti hissettirmektedir.

3 — İnsanlar Hac vesilesiyle bilhassa Arafat'ta kendilerini yaratan Cenabı Hakkın huzurunda olduklarını hatırlarlar; servet, mevki, makam gibi her çeşit varlıklarından sıyrılmış olarak O'na iltica ederler. Onlar, kendilerini çeşitli vasıflarla diğer yaratıklara üstün kılan Allahü Teâlâ'nın nimetlerini düşünürler. Dünya hayatından sonra temiz kalb ve salih amelden başka bir şeyin fayda vermeyeceği büyük günde (kıyamet gününde) bir bakıma yine böylece Cenabı Hak'ın huzurunda toplanacaklarını göz önünde bulundurlar. Böylece yaşadıkları müddetçe, kalbi selim ve sâlih amel sahibi olmağa daha ciddi bîr şekilde azmederler. Bu gibi insanlarda kibir, kötü düşünce başkalarına zarar verme meyillerinde eser bulunmayacağı tabiidir.

Hac ibadeti ile insan, ruhî olgunluğa yükseldiği gibi manevî kazancı da büyük olur. Şurası bilinmelidir ki bir müslümanın kendisini bu durumlara önceden hazırlaması lâzımdır. Farızı eda edecek olan kimse bu yolculuğa çıkmazdan önce ve bir bakıma kötülüklerden, günahlardan arınma demek olan tövbe ile başlar. Başka insanların kendisi üzerinde hakları varsa her ne suretle olursa olsun onları sahiplerine iade eder. Nezdinde emanetler varsa yerlerine verir borcu varsa onları öder. Zira borçları ödemek dînî bakımdan farz-ı ayn olan bir vazifedir. Kendisi gidip gelinceye kadar nafakasını sağlamakla mükellef olduğu kimselerin nafakalarını, kimseye muhtaç olmayacakları şekilde temin eder. Yapa-cağı bütün masrafları helâl ve temiz bir kazançtan sağlar. İnsanlara çok yumuşak ve olgun bir şekilde davranır. Memleketinden ayrılmadan önce fakirlere, muhtaçlara yardım elini uzatır. Ticari bir mülâhazaya zihninde yer vermeyerek ve Cenab-ı Hak'ın sevgisini kazanmak gayesiyle hareket eder.

Şüphesiz ki hac farızası her şeyden önce Cenab-ı Hak'ın bir emri olduğu için yerine getirilir. Bu ibadeti hikmetlerine uygun olarak ifa etmekle insan âdeta meleklerle benzemiş olur. İşlerindeki isabet, davranışlarındaki ciddiyet ve samimiyet ahlâkında-ki güzellik o kimseyi mânen çok yükseltir. Kendisini bu olgunluktan uzaklaştıracak engeller de yok değildir. Fakat görevlerini eksiksiz olarak yerine getirme alışkanlığını elde eden bir kimse sabırla bu engelleri aşmak kudretini kendinde bulabilir. İşte o zaman hac ibadetinden beklenen sonuca da ulaşmak mümkün olur.

Hz. Peygamberin bir hadisleri meal olarak şöyledir:

"Kim ki farzıyetine inanarak Allah için hac yapar da kötülük yapmaktan, cahilce davranışlardan sakınır ise; hac dönüşünde anasından dünyaya geldiği gibi (günahları) bağışlanmış olarak yurduna döner."

Diğer dini görevlerimizde olduğu gibi Hac ibadeti de bizlere bütün vazifelerimizi daha ciddi ve şuurlu bir şekilde yerine getirmemizi hatırlatan ve bu olgunluğa yükselten en müessir âmillerden biridir.

Dini ve dünyevi görevlerini eksiksiz olarak yerine getiren kimselere ne mutlu !